

Monument Tarakan

Bronnen:

www.tarakan.nl

www.ogs.nl

Wegener

Pelita oktober 2011

Archieven van nabestaanden

Dr. Ing. A. J. Bonke

Omslag: Wegener

Foto's: John Storm van Leeuwen

Louise van de Ruit-Berghout - www.lvdr-fotografie.nl

infographic CRW | bron Tarakan.nl

In dit boekje beschrijven we onze weg naar de onthulling van monument Tarakan op 19 januari 2012.

Ter nagedachtenis aan:

Joseph Petrus Aloysius van Adrichem
Johannes Gerardus Franciscus Appelman
Johan Urso Bakker
Pieter Johannes Beekman
Willem Berghout
Gerrit Bijtje
Pieter de Boer
Willem Bonnet
Willem Petrus van den Brink
Hubert Brüls
Frans da Costa
Harm Ebbinge
Marinus Adrianus Eijer
Pieter Arie Eikelenboom
Joseph Marie Evers
Johan Folkers
Leonard Herman Francke
Johannes Frans Francken
Hielko Freese
Eddy Maurits Hagger
Gijsbertus Henricus Herber
Eugene Ferdinand Heur
Albert Bernhardt van der Hijde
Wilhelm Heinrich Honer
Lieuwe van der Hooft
Willem Hottentot
Eduard Jan Carel Huis in 't Veld
Martin Hurkens
Ijntze van der Jagt
Abraham Jansen
Franciscus Xaverius Jasan
Jassini
Joseph Philip Johannes
Johannes Marcus Petrus van Kampen
Willem Cornelis Kanters
Ferdinand Kaurow
Johannes Adrianus Ketelaar
Wilhelmus Jacobus Kok
Liberté Künzle
Engel Bertus Lebbing
Everaard Edwin Eugène van der Leij
Jack Elmo van der Leij
Gerard Mathias van Loos
Reinier Wijnand Lubeck
David Petrus Maes
Jacobus Willem Hendrik Johannes Jacques Carolus Maigret
S. Massurek

Willem Adrianus Meelhuysen
Nicolaas van Meerkerk
Marinus Meijer
Wilhelmus Opdam
Julius Wakari Palendeng
Julius Palit
Petrus Pattipeilohij
Nicolaas Cornelis Plug
Pontoh
Jan Prak
Lambertus Rade
Jan Nicolaas Rawung
Nico van Rijk
Jan Rijnsent
Patritius Roentoe
Sakoel
Carl Emil Schiffner
Gerrit Schmidt
Albert Jozeph Franciscus Schreuder
Willem Frederik Schulz
Paul Ferdinand Schwab
Geert Hendrik Sijbenga
Karel Maurits Smit
Johannes Hildebrand Smitshoek
Soemantri
Sadrak Wawodatos Soemasa
Johannes Josephus Specht
Hendrikus Willem Spijkermans
Cornelis Sprado
Johan Willem Storm van Leeuwen
Petrus Leonardus Johannes Suyker
Johannes Talman
Frederik Juliaan Tidajoh
Gustaf Tuhutepu
Johannes Leendert Tuinenburg
Charles Eduard Benjamin Vanhove
Gradus Johannes Verpoort
Johannes Marius Wagemans
Cornelis Hendrik Willem Leendert Wansleebe
Onisimus Wattimena
Abner Alrick Wenas
Casper Werné
Oets Westerhof
Jacobus Andreas Willemse
Antonius Wouters
Jan Wulur
Johan Wuwung

En aan de ongeveer 125 andere slachtoffers, voornamelijk Indonesiërs ingedeeld in het KNIL, waarvan de namen niet bekend zijn.
Mogen zij rusten in vrede.

Inhoudsopgave

Het oorlogsdrama van Tarakan 19 januari 1942	6
Artikel “Tarakan” in Pelita oktober 2010	9
Commissieleden Commissie Monument Tarakan	10
Comité van aanbeveling	10
De medewerking van OGS	10
Bladen, websites, radio en kranten	11
Benefiet optreden verslag	12
Tarakan en Hans Bonke	14
Hoogtepunten	16
Het monument in wording	17
Nabestaanden vertellen	17
Willem Petrus van den Brink	18
Albert Jozeph Franciscus Schreuder	20
Karel Maurits Smit	22
Oom Ed	24
Opa Willem Berghout	26
Pieter Arie Eikelenboom	28
Pieter de Boer	30
Johan Willem Storm van Leeuwen	32
Joseph Marie Evers	34
Eugene Ferdinand Heur	36
Gerard Mathias van Loos	38
Geert Hendrik Sijbenga	40
Jacobus Willem Hendrik Johannes Jacques Carolus Maigret	42
Gradus Johannes Verpoort	44
Joseph Petrus Aloysius van Adrichem	46
David Petrus Maes	46
Onisimus Wattimena	46
Wilhelm Heinrich Honer	46
Harm Ebbinge	47
Jan Rijnsent	47
Willem Adrianus Meelhuysen	48
Brigadegeneraal GL (‘Dick’) Reinderhoff	50
Gesina Bakker-Broerse	52
Ereveld Loenen	53
Mobilisatie-Oorlogskruis	56
Donateurs	58
De uitnodiging	60
Emblemen en de tekst op monument	61
Programma	62
Het monument	64
Nawoord	65

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten

Dat het nooit mag worden vergeten!

Jangan lupa!

Het oorlogsdrama van Tarakan 19 januari 1942

Tarakan is een eiland gelegen tegen de noordoostkust van Borneo (nu Kalimantan). Vóór 1941 was het een belangrijk gebied van de Nederlandse oliewinning in handen van de Bataafse Petroleum Maatschappij. Eén van de hoofddoelen van de Japanse krijgsmacht was het veroveren van de rijke olievelden met installaties in het voormalige Nederlands Indië.

De Japanse landingen op Tarakan vonden met een grote overmacht plaats op 11 januari 1942. Na een ongelijke en harde strijd moest de Nederlandse troepenmacht op Tarakan op 12 januari capituleren. Echter de artilleriekustbatterijen te Peningki-Karoengan, twee plaatsen aan de zuidwestkust van het eiland, konden niet worden bereikt om het bericht van de capitulatie door te geven en de strijd te staken. Dit kwam onder meer doordat de Japanners de telefoonlijnen hadden doorgesneden. De Japanners gaven toestemming om te proberen de batterij te informeren, wat niet lukte.

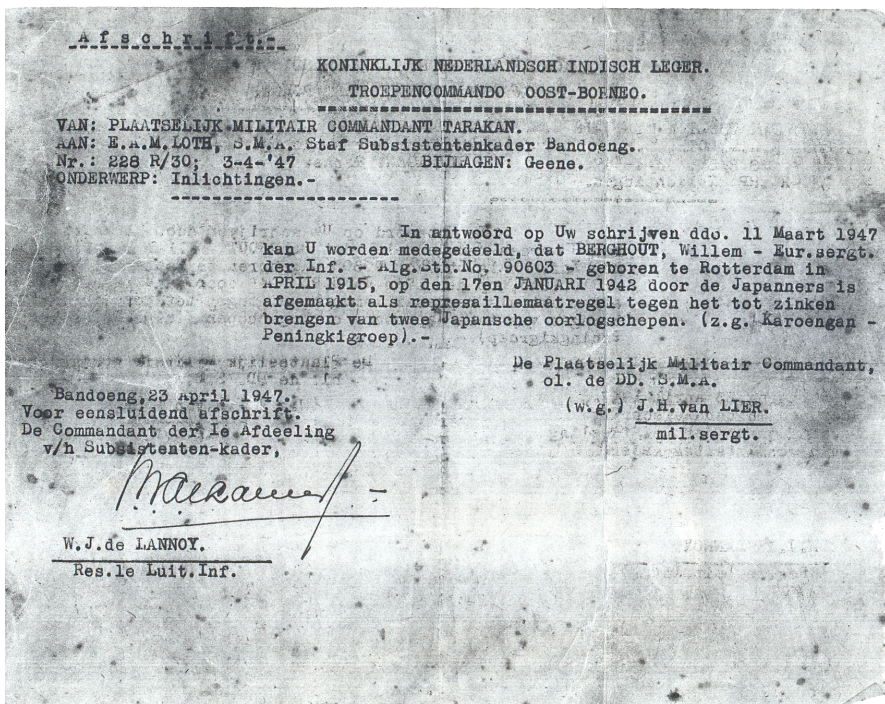
De batterijcommandant, niet wetende dat er was gecapituleerd, zag een aantal Japanse oorlogsschepen de baai tegenover de opstelling in varen en nam deze met succes onder vuur. De zes mijnenvegers voeren binnen ondanks de waarschuwing van generaal Sakaguchi dat de batterij niet op de hoogte was van de capitulatie. De voorste twee Japanse mijnenvegers werden de grond ingeboord, waardoor de andere vier mijnenvegers zich genoodzaakt zagen terug te trekken. Daarna werd de batterij steeds meer door de vijand ingesloten en er werd besloten om na vernieling van de stukken en ander materieel, terug te trekken naar de hoofdmacht waarvan men nog steeds dacht dat die nog in gevecht was.

Aangekomen bij de hoofdmacht bleek deze zich in gevangenschap te bevinden en ook het personeel van de batterij werd gevangen genomen. De bevelvoerende Japanse commandant accepteerde dat de batterij het gevecht had voortgezet omdat deze niets wist van de capitulatie, maar de militairen van de batterij werden wel apart gehouden van de andere krijgsgevangenen. Niet veel later eiste een andere Japanse commandant de krijgsgevangenen van de batterijen op.

Men was woest over het zinken van twee schepen en er werd op gruwelijke wijze wraak genomen. De krijgsgevangenen, 215 man totaal, werden aan boord genomen van Japanse oorlogsschepen en op 19 januari 1942 vanaf het dek van die schepen vermoord. Dit gebeurde op de plaats waar de Japanse schepen door de batterij tot zinken waren gebracht. Hierna werden de slachtoffers in zee gegooid. Zij hebben daardoor een zeemansgraf gekregen. Als er ergens een stoffelijk overschot zou zijn aangespoeld zal dit ongetwijfeld anoniem zijn begraven.

In de Verdragen van Genève en de aanvullende Protocolen worden alle personen die niet of niet meer deelnemen aan een gewapend conflict, zoals gewonde en zieke strijders, burgers en krijgsgevangenen, beschermd. Als ernstige inbreuk op deze regel worden onder meer beschouwd opzettelijke levensberoving, marteling en onmenselijke behandeling. De Japanse krijgsmacht maakte zich vooral schuldig aan het vermoorden van krijgsgevangenen. We noemen enkele voorbeelden, de moord op gevangenen, zowel militairen als burgers, op Tarakan, en iets later Balikpapan als wraak voor het vernielen van de olie-installaties. De moord op krijgsgevangenen in de Tjaterstelling, de moord op de bemanning van het MSTjialak, nadat dit schip was getorpedeerd. Het zijn slechts enkele voorbeelden, als vervolg op eerder gepleegde oorlogsmisdaden zoals het beestachtige optreden in de Chinese stad Nanking en later in de Britse Kroonkolonie Hongkong.

Een van de nazaten van de vermoorde militairen, de heer Berghout, vertelde aan Wieteke van Dort het verhaal en hoe later het bericht van de executie de weduwe bereikte: "afgemaakt". Schrijnender kan het niet.

Officieel document gestuurd aan de familie Berghout waarin staat dat W. Berghout is afgemaakt.